

Asia: VN/4305/2022

Lausuntopyyntö maalittamisen rikosoikeudellista sääntelyä koskevasta arviomuistiosta

Yleistä

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut (jäljempänä YKA) kannattaa arviointimuistiossa ehdotettu maalittamisen säätämistä rangaistavaksi.

YKA edustaa 13 000 yhteiskunnallisella alalla työskentelevää ja yhteiskunnallista alaa opiskelevaa jäsentä. Jäsenistöä työskentelee tehtävissä, jossa he joko ovat kohdanneet tai ovat työnsä puolesta alttiita kohtaamaan maalittamista. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi erilaiset valtionhallinnon alaiset virastot kuten Maahanmuuttovirasto ja TE-toimistot sekä kansalaisjärjestöt. Maalittamista ovat kokeneet niin asiantuntijatehtävissä työskentelevät kuin johtotehtävissä toimivat.

Akava Worksin vuonna 2021 teettämän kyselyn perusteella YKAn jäsenistä 20 % oli joutunut työhönsä liittyvän maalittamisen kohteeksi edeltävien viiden vuoden aikana. Yli kolmannes vastaajista koki maalittamisen yleistyneen jonkin verran tai merkittävästi viimeisen viiden vuoden aikana. Vastaajista lähes joka kymmenen yksityisiä tietoja oli levitetty heidän tahtomattaan ja joka neljäs koki, että hänen työhönsä liittyvään toimintaan oli pyritty vaikuttamaan epäasiallisesti työyhteisön ulkopuolelta. Edellä mainitut asiat olivat tapahtuneet niin sosiaalisessa mediassa kuin kirjoituksilla erilaisissa viestipalveluissa, sähköpostilla ja muualla internetissä.

Edelliset kuvaavat maalittamisen yleisyyttä ilmiönä. Tuloksista käy ilmi kriminalisoinnin tärkeys: suurin osa maalittamisen uhreista löytynyt ei ollut saanut tilanteeseen mitään apua. Tällä hetkellä työpaikoilla ei ole työkaluja puuttua maalittamiseen, vaikka asia tunnistetaan poikkisektoriaalisesti ongelmaksi. Maalittamisen uhreista (ykalaisista) 45 % kertoi, ettei työnantaja ollut puuttunut maalittamiseen mitenkään. Maalittamisen pelolla on kauaskantoisia vaikutuksia. Pelko maalittamisesta johtaa siihen, että viranomaistehtävissä, asiantuntijatyönä kansalaisjärjestöissä ja tutkimuksessa harjoitetaan itsesensuuria tai jätetään muutoin ottamatta kantaa asioihin.

Jatkovalmistelussa YKA haluaa kiinnittää huomiota erityisesti virkasuhteessa työskentelevien tilanteeseen. Lakiehdotuksessa maalittaminen määritellään käsittämään tilanteet, jossa käytetään sähköistä tietoverkkoa. Tarkoituksena on henkilöön tämän työtehtävien tai yhteiskunnallisten työtehtävien vuoksi kohdistuva järjestelmällinen häirintä, uhka tai painostus jne. Virantoimituksessa työskenteleviin kohdistetaan nykyisellään maalittamiseen rinnastettua toimintaa laillisten oikeussuojakeinojen välityksellä. Esimerkiksi kanteluita ja selvityspyyntöjä käytetään toistuvasti haittaamis- ja häirintätarkoituksena erilaisten sähköisissä tietoverkoissa tapahtuvan maalittamisen lisäksi.

Arviointimuistion sivulla 66 todetaan, että tiettyyn henkilöön kohdistuva maalittaminen voi tapahtua myös muissa yleisesti käytettävissä viestintäkanavissa kuin sähköisissä tietoverkoissa. Jatkovalmistelussa tulisikin pohtia, miten tämä huomioidaan säädännössä. Ja miten laki suhtautuu tilanteisiin, jossa maalittamista tapahtuu sähköisen tietoverkoston rinnalla/jälkeen muita kanavia pitkin. Lisäksi tarkennusta vaatii tietoverkon yleisyyden määritelmä. Miten toimitaan sellaisten alustojen kohdalla, jonne kaikilla henkilöillä ei ole automaattisesti pääsyä järjestelmää, mutta käyttäjämäärä on laaja kuten Facebook-ryhmät.

Maalittamisen määritelmä

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Lakiehdotuksessa maalittaminen määritellään käsittämään tilanteet, jossa käytetään sähköistä tietoverkkoa. Tarkoituksena on henkilöön tämän työtehtävien tai yhteiskunnallisten työtehtävien vuoksi kohdistuva järjestelmällinen häirintä, uhka tai painostus jne. Arviointimuistion sivulla 66 todetaan, että tiettyyn henkilöön kohdistuva maalittaminen voi tapahtua myös muissa yleisesti käytettävissä viestintäkanavissa kuin sähköisissä tietoverkoissa. Jatkovalmistelussa tulisikin pohtia, miten tämä huomioidaan säädännössä.

Virantoimituksessa työskenteleviin kohdistetaan nykyisellään maalittamiseen rinnastettua toimintaa laillisten oikeussuojakeinojen välityksellä. Esimerkiksi kanteluita ja selvityspyyntöjä käytetään toistuvasti haittaamis- ja häirintätarkoituksena erilaisten sähköisissä tietoverkoissa tapahtuvan maalittamisen lisäksi. Tämä tulisi huomioida jatkovalmistelussa.

Tarve säätää maalittaminen rangaistavaksi ja rangaistavaksi säätämisen edellytykset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Maalittamisen tunnusmerkistö

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Toivomme tarkennusta kohdehenkilön perheenjäsenten ja muiden läheisten asemaan: muistion sivulla 66 todetaan, ettei kohdehenkilö voi olla perheenjäsen tai muu läheinen. Pidämme tarkoituksenmukaisena, että kohdehenkilön perheenjäsenen tai läheiseen kohdistuva maalittaminen tai maalittamisen uhka voidaan lukea kohdehenkilön painostamisena.

Maalittamisen rangaistusasteikko

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Maalittamisen yritys

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Syyteoikeusjärjestelyt

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Salaiset pakkokeinot ja salaiset tiedonhankintakeinot

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Ehdotusten vaikutukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Muut asiat

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Rajoo Ainomaija
Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry